

4.1.4. Ruch naturalny ludności

W latach 1988-1997 ruch naturalny ludności przedstawiał się następująco:

Tabela nr 22

Wyszczególnienie	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Małżeństwa	16	5	28	25	20	27	19	23	15	15
Urodzenia żywe	21	24	32	28	26	21	22	18	29	18
Zgony	51	37	45	35	45	63	51	43	44	35
w tym niemowląt	2	-	-	2	1	3	-	-	-	-
Przyrost naturalny	-30	-13	-13	-7	-19	-42	-29	-25	-15	-17

W gminie od lat występuje przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń, co daje ujemny przyrost naturalny.

4.1.5. Migracje ludności

W latach 1988 - 1997 wielkość migracji wynosiła :

Tabela nr 23

Wyszczególnienie	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Napływ	37	37	16	20	24	37	41	29	30	23
z miast	10	16		10	12	23	19	10	19	11
ze wsi	27	21		10	11	14	22	19	11	12
z zagranicy	-	-		-	1	-	-	-	-	-
Odpływ	79	56	72	73	82	58	62	63	70	52
do miast	40	39		48	67	45	40	40	43	28
na wieś	39	16		25	15	13	22	23	27	24
za granicę	-	1		-	-	-	-	-	-	-
saldo migracji	-42	-19	-56	-53	-58	-21	-21	-34	-40	-29

Na terenie gminy występuje ujemne saldo migracji, z różnym natężeniem w poszczególnych latach. Najwyższe saldo migracji miało miejsce w latach 1990-1992.

4.1.6. Zatrudnienie

Zatrudnienie ludności w gospodarce narodowej w gminie na przestrzeni 10 lat przedstawiało się następująco :

Tabela nr 24

Wyszczególnienie	1988	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	227	250	202	190	187	161	143	138
Mężczyźni	.	114	114	101	106	87	82	78
Kobiety	114	136	88	89	81	74	61	66

Liczba zatrudnionych od 1991r. wykazuje stałą tendencję spadkową. W strukturze zatrudnienia od 1992r. przewagę mają mężczyźni.

Według danych statystycznych z 1997r. w strukturze zatrudnienia największy udział mają działy: rolnictwo i leśnictwo - 28,3 %, edukacja - 21,7 %, administracja - 15,2 %, transport, składowanie i łączność - 13,8 %.

Na terenie gminy brak jest zakładów przemysłowych.

Z ogólnej liczby zatrudnionych w 1996r. w sektorze publicznym pracowało 68,5 % zatrudnionych, natomiast w sektorze prywatnym - 31,5 % zatrudnionych.

Sektor publiczny występował w działach: edukacji, administracji, transportu i łączności, ochrony zdrowia i opieki społecznej oraz częściowo w rolnictwie i leśnictwie.

Sektor prywatny obejmuje następujące działy: handel i naprawy, budownictwo, hotele, pośrednictwo finansowe oraz częściowo rolnictwo i leśnictwo.

Liczba pracujących w gospodarce narodowej w poszczególnych działach (według sekcji EKD) przedstawiała się następująco :

Tabela nr 25

Wyszczególnienie a - ogółem b - sektor publiczny c - sektor prywatny		1994		1996		1997	
		osób	%	osób	%	osób	%
1		2	3	4	5	6	7
O g ó ł e m	a	187	100,0	143	100,0	138	100,0
	b			98			
	c			45			
Rolnictwo, łowiectwo leśnictwo	a	56	29,9	40	28,0	39	28,3
	b			15			
	c			25			
Zaopatrywanie w energię a elektryczną, gaz i wodę	a	2	1,1	2	1,4	1	0,7
	b			2			
	c			-			
Budownictwo	a	1	0,5	6	4,2	8	5,8
	b			-			
	c			6			
Handel i naprawy	a	5	2,7	7	4,9	4	2,9
	b			-			
	c			7			
Hotele i restauracje	a	-	-	4	2,8	-	-
	b			-			
	c			4			
Transport, składowanie i łączność	a	19	10,2	19	13,3	19	13,8
	b			19			
Pośrednictwo finansowe	a	3	1,6	3	2,1	2	1,4
	b			-			
	c			3			
Obsługa nieruchomości i firm	a	-	-	4	2,8	3	2,2
	b			4			
Administracja publiczna	a	41	21,9	19	13,3	21	15,2
	b			19			
Edukacja	a	32	17,1	26	18,1	30	21,7
	b			26			
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	a	12	6,4	9	6,3	8	5,8
	b			9			
Pozostała działalność	a	16	8,6	4	2,8	3	2,2
	b			4			

4.1.7. Bezrobocie

W latach 1993-1998 liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła :

Tabela nr 26

Bezrobotni	1993	1994	1995	1996	1997	1998
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem	113	127	125	111	94	83
mężczyźni	56	68	64	47	38	41
kobiety	57	59	61	64	56	42
Absolwenci	15	18	18	4	1	5
Zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	8	5	2	2	2	
Bez prawa do zasiłku	50	46	45	44		
Z prawem do zasiłku					25	
W wieku 18-44 lata	109	118	115	94	75	
Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	39	9	34	39	36	

W latach 1994-1998 liczba zarejestrowanych bezrobotnych systematycznie zmniejszała się. Wśród bezrobotnych największy udział mają osoby w wieku 18 - 44 lata.

Udział bezrobotnych w grupie wieku produkcyjnego wynosi 8,1 %

4.1.8. Źródła utrzymania ludności

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 1996r. ludność w wieku 15 lat i więcej faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (działki rolnej) według źródeł utrzymania wynosiła :

Tabela nr 27

Wyszczególnienie	Ogółem	mężczyźni	kobiety
1	2	3	4
Ogółem	1.882	956	926
Utrzymujący się z jednego źródła	684	344	340
w tym z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	419	226	193
Utrzymujący się z dwóch źródeł	1.198	612	586
Z liczby ogółem utrzymujący się głównie lub wyłącznie			
- z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	425	229	196
- z pracy poza swoim gospod. rolnym	222	166	56
w tym na własny rachunek	14	9	5
- z niezarobkowych źródeł	1.081	484	597
w tym z emerytury	734	312	422
Utrzymywani	143	71	72

Głównym źródłem utrzymania ludności gminy jest rolnictwo. Z pracy w rolnictwie utrzymuje się 81,7 % ludności.

4.1.9. Przewidywane zmiany w dynamice demograficznej i wynikające z tego uwarunkowania i konsekwencje dla polityki społeczno-gospodarczej gminy.

Biorąc pod uwagę prognozę rozwoju ludności dawnego województwa białostockiego do 2010r. zawartą w wytycznych ze studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego, należy oczekiwać pogorszenia się wskaźników demograficznych, tj. sukcesywnego spadku ludności.

Przewiduje się następującą wielkość zaludnienia gminy :

2000r. - 2.200 osób

2005r. - 2.000 osób

2010r. - 1.800 osób

W najbliższej przyszłości przewiduje się utrzymanie dotychczasowych tendencji zmian w strukturze wieku ludności :

- niskiego wskaźnika ludności w wieku przedprodukcyjnym, wykazującego tendencję spadkową,
- dalszego spadku wskaźnika ludności w wieku produkcyjnym,
- dużego udziału grupy ludności w wieku poprodukcyjnym, z dalszą tendencją zwykłą.

Postępujący proces starzenia się ludności gminy wymagać będzie podjęcia działań związanych z systemem zabezpieczeń społecznych.

4.2. Warunki mieszkaniowe

4.2.1. Zasoby i warunki mieszkaniowe gminy w latach 1970-1997 wynosiły :

Tabela nr 28

Wyszczególnienie	1970	1978	1988	1990	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7
Mieszkania	952	949	917	921	918	919
Izby	2.536	2.991	3.063	3.082	3.088	3.093
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	55.175	60.730	64.221	64.954	65.055	65.184
Przeciętna						
- pow. użytkowa mieszkania w m ² na 1 osobę	13,6	17,2	23,4	24,6	27,8	28,3
- liczba izb w mieszkaniu	2,66	3,15	3,34	3,35	3,36	3,36
- liczba osób na 1 mieszkanie	4,26	3,71	2,99	2,87	2,55	2,51
- liczba osób na 1 izbę	1,60	1,18	0,90	0,86	0,76	0,74
- pow. mieszkania w m ²	58,0	64,0	70,0	70,5	70,9	70,9
Liczba mieszkań na 1000 M	235	270	334	349	393	399

Liczba mieszkań na przestrzeni 27 lat zmniejszyła się o 33. Mimo spadku zasobów mieszkaniowych poprawiły się wskaźniki zagęszczenia mieszkań, powierzchnia mieszkań oraz nasycenia w mieszkania. Znaczący wpływ na to ma spadek ludności.

Na terenie gminy występuje znaczna liczba mieszkań niezamieszkałych i opuszczonych - 84. Mieszkania te rzutują na wysoki wskaźnik liczby mieszkań przypadający na 1000 mieszkańców, przekraczający wskaźniki wojewódzkie.

Mimo spadku ogólnej liczby mieszkań w gminie, wzrost zasobów mieszkaniowych wystąpił w miejscowościach: Dubicze Cerkiewne, Rutka i Koryciski.

Zasoby mieszkaniowe w poszczególnych miejscowościach kształtują się następująco :

Tabela nr 29

Lp.	Nazwa sołectwa	Mieszkania				w t y m	
		1970	1978	1988		niezamieszkałe	opuszczone
						1998	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Czechy Orlańskie	69	75	68	67	-	7
2.	Długi Bród	53	51	49	49	-	5
3.	Dubicze Cerkiewne	96	106	103	103	2	15
4.	Dubicze Tofiłowce	67	69	68	67	1	7
5.	Górny Gród	22	19	16	16	-	2
	Wygon	10	9	8	8	-	-
6.	Grabowiec	143	142	137	137	-	4
7.	Istok	46	44	43	44	-	1
8.	Jagodniki	65	67	65	57	1	6
	Siemiwołoki				10	1	-
9.	Jelonka	41	39	37	37	-	2
10.	Koryciski	45	46	47	48	-	2
11.	Rutka	23	26	28	28	-	1
12.	Stary Kornin	80	77	79	80	-	5
13.	Starzyna	32	31	26	27	-	5
14.	Werstok	25	25	24	23	-	2
15.	Wieluki	20	22	19	19	-	1
16.	Witowo	53	50	66	49	1	7
	Pasieczniki Małe	15	14		12	-	2
17.	Wojnowka	45	39	34	34	-	4

4.2.2. Ruch budowlany

Ruch budowlany na obszarze gminy w latach 1989-1997 przedstawiał się następująco :

Tabela nr 30

Lata	Liczba wydanych pozwoleń na budowę	Przekazanie do użytku ^{x/}			
		mieszkania	izby	pow.użytkowa mieszkań w m ²	przeciętna pow. uz. 1 mieszk. w m ²
1	2	3	4	5	6
1989	.	2	6	128	64,0
1990	8	6	25	867	144,5
1991	23	-	-	-	-
1992	17	1	5	90	90,0
1993	5	-	-	-	-
1994	13	2	16	257	128,5
1995	13	-	-	-	-
1996	2	2	9	181	90,5
1997	8	1	5	129	129
Razem	88	14	66	1.652	118

x/ wszystkie mieszkania w budynkach indywidualnych

W latach 1989-1997 ruch budowlany na terenie gminy był niewielki. W okresie tym zrealizowano 14 nowych mieszkań. W latach 1991, 1993 i 1995 mimo wydanych pozwoleń na budowę nie oddano do użytku żadnych mieszkań.

4.3. Urządzenia obsługi ludności

4.3.1. Edukacja

a) Szkoły podstawowe

W gminie znajdują się 2 szkoły podstawowe, do których w roku szkolnym 1998/1999 uczęszczało 135 dzieci. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach wynosiła :

Tabela nr 31

Lp.	Miejscowość	Uczniowie	Pomieszczenia do nauczania		Oddziały	Nauczyciele	Liczba uczniów na	
			ogółem	w tym izby lekcyjne			pom. do naucz.	oddziały
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Dubicze Cerkiewne	87	9	9	8	12	9	10
2.	Stary Kornin	48	7	6	5	8	7	9
	Razem	135	16	15	13	20	8	10

Gmina Dubicze Cerkiewne należy do grupy gmin woj. białostockiego o najniższej liczbie dzieci w wieku szkolnym oraz o najniższym zagęszczeniu przypadającym na pomieszczenie do nauczania oraz na oddział.

b) Gimnazjum

Dzieci z terenu gminy Dubicze Cerkiewne będą uczęszczać do Gimnazjum utworzonego w Orli, które obsługiwać będzie dwie gminy.

4.3.2. Przedszkola

W 1998r. wychowaniem przedszkolnym objętych było 14 dzieci. Uczęszczały one do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w Dubiczach Cerkiewnych (9 osób) i Starym Korninie (5 osób).

4.3.3. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Usługi podstawowe w zakresie ochrony zdrowia zabezpiecza Gminny Ośrodek Zdrowia w Dubiczach Cerkiewnych, który zatrudnia: 1 lekarza, 1 lekarza dentystę oraz 4 pielęgniarki.

Na terenie gminy jest brak domu pomocy społecznej.

4.3.4. Kultura

W gminie Dubicze Cerkiewne w 1998r. działalność w zakresie kultury prowadziły :

- Gminny Ośrodek Kultury w Dubiczach Cerkiewnych,
- Świetlice wiejskie - 12
- Placówki biblioteczne - 2
- w tym biblioteka 1
- filia 1

W okresie od 1990r. nastąpiło pogorszenie się wyposażenia gminy w placówki biblioteczne, co ilustrują poniższe dane liczbowe :

Tabela nr 32

Wyszczególnienie	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Placówki biblioteczne	11	8	5	3	3	2	2	2
Księgozbiór w tys. woluminów	14,5	14,7	14,7	14,8	15,1	15,3	15,6	15,1
Czytelnicy bibliotek	612	496	313	441	387	264	236	232
Wypożyczenie w tys. woluminów	9,1	6,8	5,5	4,6	6,3	6,1	4,6	6,5

Świetlice wiejskie znajdują się w następujących miejscowościach :

- 1) Czechy Orlańskie
- 2) Dubicze - Tofiłowce, w remizie OSP
- 3) Długi Bród, w budynku prywatnym
- 4) Grabowiec
- 5) Istok
- 6) Jagodniki
- 7) Jelonka
- 8) Koryciski
- 9) Stary Kornin, w remizie OSP
- 10) Werstok
- 11) Witowo
- 12) Wojnówka

4.3.5. Handel i gastronomia

1) Handel

Na terenie gminy sklepy znajdują się w następujących miejscowościach: Dubicze Cerkiewne, Grabowiec, Stary Kornin i Jagodniki.

2) Gastronomia

Bazę gastronomiczną stanowią następujące obiekty:

- Stołówka przy Szkole Podstawowej w Dubiczach Cerkiewnych - 50 m.k.
- Pub SENA w Dubiczach Cerkiewnych ul. Parkowa 1 - 20 m.k.
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe na trasie Hajnówka - Kleszczewo, 50 m.k.
- Ośrodek Wypoczynkowy w Starzynie (stołówka) - 50 m.k.

4.3.6. Sport i rekreacja

1) Sport

Boiska sportowe znajdują się w miejscowościach: Dubicze Cerkiewne, Stary Kornin, Witowo, Istok.

2) Rekreacja

W gminie obszarem turystycznym jest Puszcza Białowieska, która jest objęta statusem Obszaru Chronionego Puszczy Białowieskiej.

Na terenie gminy w Dubiczach Cerkiewnych znajduje się zbiornik wodny na rzece Orłance, który jest wykorzystywany do celów rekreacyjnych.

Bazę turystyczną stanowią obiekty i urządzenia znajdujące się w miejscowościach:

- Dubicze Cerkiewne
 - Ośrodek Rekreacyjno-Wypoczynkowy „Bachmaty” nad zbiornikiem wodnym na rzece Orłance, w którym znajdują się :
zespół domków turystycznych na 37 miejsc noclegowych,
pole biwakowe,
pole namiotowe,
kąpieliska dla dorosłych i dla dzieci, wypożyczalnia sprzętu turystycznego,
 - Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Szkole Podstawowej na 25 miejsc noclegowych (sezonowe),
 - Pokoje gościnne (agroturystyka), ul. Parkowa 1 na 10 miejsc noclegowych (całoroczne).
- Starzyna
 - Ośrodek Wypoczynkowy na 50 miejsc noclegowych (całoroczny)
- Jelonka
 - Leśniczówka - baza obsługi ALP

3) Możliwości rozwoju rekreacji

Walory środowiska przyrodniczego stwarzają warunki do rozwoju różnorodnych form rekreacji:

- wypoczynku codziennego i świątecznego,
- wypoczynku pobytowego w tym agroturystyki,
- turystyki.

Rozwój turystyki i wypoczynku wymagać będzie głównie :

- rozbudowy i podniesienia standardu istniejącej bazy rekreacyjnej,
- urządzenia terenów wypoczynku codziennego i świątecznego oraz budowy bazy wypoczynku pobytowego wraz z urządzeniami towarzyszącymi (infrastruktura techniczna, komunikacja, usługi) nad zbiornikiem

- wodnym w Dubiczach Cerkiewnych oraz nad projektowanymi zbiornikami Czechy Orlańskie, Reduty, Starzyna - Wojnówka,
- utworzenia szlaków turystycznych (Dubicze Cerkiewne - Starzyna - Białowieża) oraz tras rowerowych.

4.3.7. Inne usługi i urządzenia

- 1) Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach :
 - Dubicze Cerkiewne
 - Dubicze Tofiłowce
 - Jelonka - magazynek na sprzęt p.poż.
 - Stary Kornin
 - Koryciski
- 2) Zbiorniki wodne przeciwpożarowe w miejscowościach
 - Dubicze Cerkiewne
 - Grabowiec
 - Jagodniki
 - Witowo
 - Długi Bród
 - Wojnówka
- 3) Administracja
 - Urząd Gminy w Dubiczach Cerkiewnych,
 - Komisariat Policji w Dubiczach Cerkiewnych.

Zgłoszony został wniosek przez Zastępcę Komendanta Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej dotyczący przeznaczenia działki nr 428 w Dubiczach Cerkiewnych na cele obronności i bezpieczeństwa państwa.
- 4) Bank Spółdzielczy w Dubiczach Cerkiewnych
- 5) Poczta
 - Urząd Pocztowy w Dubiczach Cerkiewnych,
 - Urząd Pocztowy w Starym Korninie.
- 6) Obiekty sakralne w miejscowościach:
 - Dubicze Cerkiewne - cerkiew paraf.,
 - Stary Kornin - cerkiew paraf., zabytkowa,
 - cerkiew filialna, zabytkowa,
 - Werstok - cerkiew paraf., zabytkowa.
- 7) Cmentarze w miejscowościach:
 - Dubicze Cerkiewne - cmentarz praw.,
 - cmentarz przycerkiewny,

Istok - cmentarz praw.,
 Jelonka - cmentarz praw.,
 cmentarz nieczynny,
 Siemiwołoki - cmentarz choleryczny,
 Stary Kornin - cmentarz praw.,
 cmentarz przycerkiewny,
 Starzyna - cmentarz dworski,
 Werstok - cmentarz praw.,
 Witowo - cmentarz praw.,
 - cmentarz wojenny z 1945r.

5. Sfera gospodarcza

5.1. Rolnictwo

5.1.1. Użytkowanie gruntów

a) Użytkowanie gruntów w granicach administracyjnych gminy przedstawia się następująco:

Tabela nr 33

Wyszczególnienie	1 9 8 7			1 9 9 7		
	Ogółem	udział %	w tym gospod. indywid.	Ogółem	udział %	w tym gospod. indywid.
1	2	3	4	5	6	7
Powierzchnia ogólna	15.119	100,0	7.940	15.119	100,0	7.479
Użytki rolne	7.424	49,1	6.297	6.996	46,3	5.911
grunty orne	4.629	-	3.926	4.412	-	3.581
sady	7	-	-	3	-	2
łąki	1.620	-	1.446	1.678	-	1.547
pastwiska	1.168	-	925	903	-	781
Lasy i grunty leśne	6.785	44,9	1.494	6.814	45,1	1.213
Pozostałe grunty i nieużytki	910	6,0	149	1.309	6,8	355

Obszar gminy Dubicze Cerkiewne niemal w jednakowej części stanowią użytki rolne - 46,3 % oraz lasy i grunty leśne - 45,1 %.

W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne - 63,0 %. Pozostałą część stanowią łąki i pastwiska oraz w znikomej powierzchni sady.

Użytki rolne w 84,5 % znajdują się we władaniu gospodarstw indywidualnych, a w 15,5 % we władaniu spółdzielni produkcyjnej.

Gmina Dubicze Cerkiewne charakteryzuje się wysoką lesistością, kształtującą się powyżej średnich wskaźników dawnego woj. białostoc-

kiego. Lasy i grunty leśne w 82,2 % znajdują się we władaniu lasów Państwowych oraz w 17,8 % we władaniu prywatnym.

W okresie ostatnich 10 lat powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o 428 ha, tj. 5,8 %. Natomiast wzrosła powierzchnia terenów leśnych o 29 ha oraz pozostałych terenów o 206 ha.

b) Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Występujące w gminie grunty rolne posiadają następujące klasy gleb :

Tabela nr 34

Klasy gleb	Grunty orne, sady		Użytki zielone	
	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5
Ogółem	4.672	100,0	2.776	100,0
III			40	1,4
III a	24	0,5		
III b	157	3,4		
IV			770	27,7
IV a	476	10,2		
IV b	661	14,1		
V	1.366	29,2	1.476	53,2
VI	1.723	36,9	468	16,9
VI z	265	5,7	22	0,8

Uwaga: Stan w dniu 1 stycznia 1990r.

Gmina posiada bardzo słabe warunki gospodarowania. W strukturze gruntów przeważają gleby klasy V i VI, których udział wynosi: grunty orne - 66,1 %, użytki zielone - 70,1 %.

Ogólny wskaźnik przydatności rolniczej wynosi 47,2 % i jest niższy od średniego dawnego woj. białostockiego, wynoszącego 55,8.

5.1.2. Indywidualne gospodarstwa rolne

- a) Wielkość gospodarstw indywidualnych i działek rolnych według grup obszarowych użytków rolnych według danych NSP z 1988r. oraz PSR z 1996r. wynosiła :

Tabela nr 35

Grupy obszarowe w ha	1 9 8 8		1 9 9 6					
	liczba gospodarstw		liczba gospodarstw		powierzchnia w ha ^{x/}			
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	użytków rolnych	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	879	100,0	758	100,0	7.250	100,0	5.795	100,0
do 1	257	29,2	141	18,6	80	1,1	49	0,8
1 - 2	13	1,5	51	6,7	95	1,3	70	1,2
2 - 3	43	4,9	35	4,6	109	1,5	87	1,5
3 - 5	}	}	58	7,7	318	4,4	231	4,0
5 - 7			87	11,5	709	9,8	531	9,2
7 - 10			145	19,1	1.599	22,1	1.206	20,8
10 - 15	268	30,5	148	19,5	2.185	30,1	1.767	30,5
15 - 20			57	7,5	1.155	15,9	963	16,0
20 - 30	128 ^{xx/}	14,6	31	4,1	807	11,1	} 891	15,4
30 - 50			5	0,7	195	2,7		

Uwaga: x/ Powierzchnia wg siedziby użytkownika

xx/ 15 i więcej ha

W 1996r. w gminie występowało 617 gospodarstw indywidualnych, tj. gospodarstw o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 1 ha oraz 141 działek rolnych o powierzchni użytków rolnych od 0,1 do 1,0 ha włącznie.

Udział działek rolnych w ogólnej liczbie gospodarstw był znaczny i wynosił 18,6 %. Działki te zajmowały jedynie 0,8 % powierzchni użytków rolnych.

W ogólnej liczbie gospodarstw indywidualnych najliczniejszą grupę tworzyły gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych 5-15 ha, stanowiące 50,1 % ogółu gospodarstw indywidualnych, skupiające 60,5 % powierzchni użytków rolnych.

Następną grupę gospodarstw tworzą gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha, stanowiące 19,0 % ogółu gospodarstw.

Gospodarstwa większe o powierzchni 15-50 ha stanowią 12,3 % i zajmują 32,0 % powierzchni użytków rolnych. Liczba tych gospodarstw w ciągu ostatnich lat zmniejszyła się o 35.

W strukturze gospodarstw indywidualnych niemal o połowę zmniejszyła się liczba gospodarstw w grupie 10-15 ha. W pozostałych grupach obszarowych tj. o mniejszych powierzchniach nastąpiło znaczne ich zwiększenie ilościowe, przy czym największy wzrost - o 2,5 raza, wystąpił w grupie 1-5 ha. Ponadto niemal o połowę zmniejszyła się liczba działek rolniczych.

W 1996r. średnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w gminie wynosiła 11,6 ha i była niższa od średniej województwa białostockiego na terenach wiejskich, wynoszącej 12,1 ha. Pod względem udziału użytków rolnych średnia w gospodarstwie gminy wynosiła 9,3 ha i była niższa od średniej wojewódzkiej na terenach wiejskich, wynoszącej 10,1 ha.

b) Kierunki i cele produkcji indywidualnych gospodarstw rolnych według danych PSR z 1996r. kształtowały się następująco :

Tabela nr 36

Gospodarstwa	Liczba gospodarstw
O g ó ł e m	617
w tym	
Według kierunku produkcji	
roślinna	66
zwierzęca	211
mieszana	329
Według celu produkcji	
nie prowadzące produkcji	9
produkujące wyłącznie na własne potrzeby	46
produkujące głównie na własne potrzeby	251
produkujące głównie lub wyłącznie na sprzedaż	311
Uzyskujące dochody wyłącznie z produkcji rolniczej	41

Gospodarstwa rolne prowadzą różnorodne kierunki produkcji z przewagą mieszanej - 53,3 % oraz ze znacznym udziałem produkcji zwierzęcej - 34,2 %.

Połowa gospodarstw produkuje głównie lub wyłącznie na sprzedaż. Znaczący udział mają gospodarstwa produkujące głównie na własne potrzeby - 40,7 %.

Dochody wyłącznie z produkcji rolniczej uzyskuje jedynie 6,6 % gospodarstw indywidualnych.

c) Typy gospodarstw rolnych

Według danych PSR z 1996r. w gminie występowały następujące typy indywidualnych gospodarstw rolnych :

Tabela nr 37

Typ gospodarstwa	Wyszczególnienie	Ogółem	%
1	2	3	4
	O g ó ł e m	617	100,0
I	Rolnicze	224	36,3
II	Rolniczo-pracownicze	14	2,3
III	Pracownicze i pracowniczo-rolnicze	53	8,6
IV	Emerytów i rencistów	292	47,3
V	Z pozarolniczą działalnością gospodarczą	5	0,8
VI	Utrzymujące się z niezarobkowych źródeł utrzymania innych niż emerytura i renta	6	1,0
VII	Pozostałe	23	3,7

W ogólnej liczbie gospodarstw indywidualnych największy udział miały gospodarstwa emerytów i rencistów - 47,3 %, drugie zaś miejsce zajmowały gospodarstwa rolnicze - 36,3 %. Gospodarstwa pracownicze i pracowniczo-rolnicze stanowiły 8,6 %.

5.1.3. Uprawy rolne

a) Powierzchnia zasiewów w indywidualnych gospodarstwach rolnych wynosiła :

Tabela nr 38

Wyszczególnienie	1 9 8 7		1 9 9 6	
	ogółem	%	ogółem	%
1	2	3	4	5
Ogółem	3.892	100,0	3.162	100,0
Zboża	2.982	76,6	2.600	82,2
w tym: pszenica	427	-	375	-
żyto	1.516	-	1.135	-
jęczmień	60	-	50	-
owies	642	-	622	-
pszenżyto	322	-	79	-
mieszanki zbożowe			330	-
gryka, proso i inne	15	-	9	-
Kukurydza	3	0,1	4	0,1
Ziemniaki	648	16,6	424	13,4
Przemysłowe	75	1,9	2	0,1
w tym: buraki cukrowe	-	-	2	-
rzepak i rzepik	3	-	-	-
len i konopie	72	-	-	-
Pastewne	104	2,7	73	2,3
Pozostałe	80	2,1	59	1,9
w tym: warzywa	19	-	25	-
truskawki	8	-	9	-

W latach 1987-1996r. powierzchnia zasiewów zmniejszyła się o 730 ha. W strukturze zasiewów nadal dominują zboża, których udział w 1996r. wynosił 82,2 %. Znaczący udział w zasiewach mają ziemniaki - 13,4 %.

W grupie upraw zbożowych największą powierzchnię zajmuje żyto - 43,7 %. Znaczny udział w uprawach ma owies - 23,9 %.

Niewielki udział w uprawach mają warzywa - 0,8 % , a powierzchnia ich w porównaniu 1987r. nieznacznie wzrosła.

b) Zbiory i plony zbóż i ziemniaków w gospodarstwach indywidualnych wynosiły :

Tabela nr 39

Wyszczególnienie	Zbiory w dt	Plony z 1 ha w dt					
		Gmina Dubicze Cerkiewne		Województwo białostockie			
				ogółem		gminy wiejskie	
		1996	1997	1996	1997	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8
Zboża ogółem	59.757	22,9	23,7	23,3	24,6	23,1	25,0
w tym :							
żyto	22.700	20,0	21,5	20,8	21,6	20,7	21,4
pszenica	11.250	30,0	30,6	27,5	28,5	27,0	21,6
jęczmień	1.317	25,5	25,0	24,1	25,4	23,9	20,5
owies	14.306	23,0	23,0	21,6	22,5	21,5	22,3
pszenżyto	2.330	29,5	29,5	28,4	29,5	27,9	22,0
mieszkanka zbożo- we	7.854	23,8	25,0	23,8	24,7	23,7	24,5
Gryka	45	5,0	7,8	8,1	7,9	8,5	8,9
Ziemniaki	94.128	222	140	216	162	217	159

Uwaga: dt - ilość jednostek wagowych danego ziemiopłodu

W 1997r. w porównaniu z 1996r. nastąpił duży spadek plonów ziemniaków, co było zgodne z tendencją spadkową w całym województwie. Na spadek produkcji ziemniaków wpłynęły złe warunki pogodowe. W tym okresie wzrosły plony zbóż.

Plony poszczególnych zbóż w 1997r. w gminie były nieco wyższe od przeciętnych wojewódzkich, z wyjątkiem gryki. Natomiast plony ziemniaków były niższe od przeciętnych w województwie.

5.1.4. Hodowla

a) Pogłowie zwierząt w gospodarstwach indywidualnych wynosiło :

Tabela nr 40

Wyszczególnienie	1 9 8 7		1 9 9 6			
	Ogółem sztuk	na 100 ha użytków rolnych	G m i n a		Województwo	
			ogółem sztuk	na 100 ha użytków rolnych	na 100 ha użytków rolnych	
					ogółem	wsie
1	2	3	4	5	6	7
Bydło	3.891	58,3	3.236	55,1	52,3	55,1
w tym: cielęta	865	-	582	-	-	-
jałówki, byczki i buhaje	1.381	-	1.122	-	-	-
krowy	1.645	24,6	1.532	26,1	26,5	27,9
Trzoda chlewna	4.767	71,4	2.658	45,2	60,3	61,2
w tym lochy	573	8,6	271	4,6	5,3	5,4
Owce	4.853	72,7	1.357	23,1	5,4	5,5
Konie	511	7,7	249	-	-	-
Kozy	-	-	1	-	-	-
Króliki	-	-	70	-	-	-
Drób			8.691			
w tym: kury	11.415	-	8.055	-	-	-
gęsi	.	-	240	-	-	-
kaczki	.	-	177	-	-	-
indyki	.	-	219	-	-	-

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich wskazuje na spadek hodowli w okresie ostatnich 9 lat. Największy spadek wystąpił w hodowli owiec i trzody chlewnej.

Według danych PSR z 1996r. wskaźniki obsady bydła w gminie kształtowały się na poziomie średnich województwa białostockiego na terenach wiejskich. Wskaźniki obsady krów i trzody chlewnej kształtowały się poniżej średnich wojewódzkich, a w obsadzie owiec kilkakrotnie je przewyższały.

b) Liczba gospodarstw rolnych indywidualnych prowadzących produkcję zwierzęcą według danych PSR z 1996r. wynosiła :

Tabela nr 41

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw
1	2
Gospodarstwa rolne ogółem	617
Posiadające zwierzęta	591
w tym : bydło	530
w tym krowy	522
trzodę chlewną	500
konie	187
owce	102
Nie posiadające podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich	44
Nie posiadające zwierząt gospodarskich	26

W gminie hodowlę zwierząt prowadzi 95,8 % gospodarstw rolnych indywidualnych. W obsadzie zwierząt dominują gospodarstwa posiadające hodowlę bydła (głównie krowy) oraz trzodę chlewną.

5.1.5. Przewidywane kierunki produkcji rolnej

W gminie Dubicze Cerkiewne przewiduje się utrzymanie dotychczasowych kierunków produkcji rolnej, tj. uprawę zbóż i ziemniaków oraz hodowlę bydła i trzody chlewnej oraz drobiu.

5.2. Urządzenia obsługi rolnictwa

Obsługę rolnictwa w gminie zabezpieczają:

- 1) Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Zakład Mleczarski w Hajnówce - zlewnie mleka w miejscowościach :
Dubicze Cerkiewne
Dubicze Tofiłowce
Grabowiec
Stary Kornin
Koryciski
Jagodniki
Witowo
Wojnówka
- 2) Baza Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Starym Korninie.
- 3) Lecznica Weterynaryjna w Dubiczach Cerkiewnych.

5.3. Podmioty gospodarki narodowej

Według danych statystycznych z 1998r. w gminie zarejestrowanych było 161 jednostek gospodarczych.

W poszczególnych sektorach liczba jednostek wynosiła:

- sektor publiczny - 6
- sektor prywatny - 155
- w tym zakłady osób fizycznych - 143

W działalności gospodarczej dominują zakłady należące do osób fizycznych, które stanowią 88,8 % ogólnej liczby jednostek.

Zarejestrowane jednostki gospodarcze prowadziły działalność w następujących działach :

Tabela nr 42

Sekcje EKD	Ogółem	w t y m		
		spółki prawa handl.	spółki cywilne	osoby fizyczne
1	2	3	4	5
Ogółem	161	1	4	143
Działalność produkcyjna	110	-	1	109
Rolnictwo i leśnictwo	15	-	-	13
Budownictwo	9	-	-	9
Handel i naprawy	11	1	2	8
Hotele i restauracje	2	-	1	1
Pośrednictwo finansowe	1	-	-	1
Obsługa nieruchomości i firm	1	-	-	-
Administracja publiczna	1	-	-	1
Edukacja	3	-	-	-
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	1	-	-	1

Wśród jednostek gospodarczych największy udział mają jednostki prowadzące działalność produkcyjną - 68,3 %. Należą do nich głównie zakłady stolarskie oraz zakłady przeróbki drewna w miejscowościach: Dubicze Cerkiewne, Dubicze Tofiłowce, Grabowiec, Jagodniki, Starzyna, Stary Kornin, Witowo.

5.4. Leśnictwo

Gospodarkę leśną na obszarze lasów położonych w gminie prowadzi Nadleśnictwo Bielsk Podlaski oraz Nadleśnictwo Hajnówka.

W leśnictwie zatrudnionych jest niewiele osób, które świadczą usługi głównie w zakresie pozyskiwania drewna, ochrony i hodowli lasu, w obrębie Nadleśnictwa Bielsk Podlaski.

6. Komunikacja

System komunikacyjny gminy Dubicze Cerkiewne stanowią :

- sieć drogowa,
- linia kolejowa,
- komunikacja autobusowa PPKS.

6.1. Sieć drogowa

6.1.1. Struktura funkcjonalno-techniczna

1) Droga wojewódzka (była krajowa) Nr 691 Hajnówka - Kleszczele

wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich (Dz.U. Nr 160, poz. 1071), V klasy technicznej, regionalna z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku 80 kN/oś.

2) Drogi powiatowe (byłe wojewódzkie)

Wg rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 14 lipca 1986r. w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg wojewódzkich (Dz.U. Nr 30, poz.151, załącznik Nr 1 z dnia 29 sierpnia 1986r.) oraz art. 103 ustawy z dnia 13 października 1998r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872) na obszarze gminy są następujące drogi powiatowe :

- | | | |
|----|-------|---|
| 1 | 03664 | Łosinka - Trywieża - Jagodniki - droga 691 |
| 2 | 03699 | Poryjewo - Orzeszkowo - Wiluki - Opaka Duża -
- Czeremcha |
| 3 | 03701 | Bielsk Podlaski - Parcewo - Orla - Dubicze Cerkiewne -
- Werstok - droga 03699 |
| 4 | 03702 | Stare Berezowo - Mochnate - Stary Kornin - Dubicze
Cerkiewne |
| 5 | 03703 | droga 03702 - Koryciski - Istok - Długi Bród |
| 6 | 03704 | Dubicze Cerkiewne - Kraskowszczyzna - Piaski |
| 7 | 03705 | Wojnówka - Jodłówka - Starzyna - Górny Gród |
| 8 | 03706 | droga 03701 - Czechy Orlańskie |
| 9 | 03707 | Orla - Krywiatyczne - Stary Kornin |
| 10 | 03708 | Stary Kornin - Jagodniki |
| 11 | 03712 | Dubicze Cerkiewne - Dubicze Tofiłowce - droga 03702 |
| 12 | 03713 | Rutka - Grabowiec |

3) Drogi gminne

Wg uchwały Nr XVI/105/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 21 października 1986r. w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych oraz lokalnych miejskich w województwie białostockim (Dz.Urz. Woj.Biał. Nr 12, poz.140) oraz art. 103 ustawy z dnia 13 października 1998r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872) na obszarze gminy są następujące drogi gminne :

- | | | |
|----|---------|--|
| 1 | 0325001 | droga krajowa nr 691 - granica gminy (Orzeszkowo) |
| 2 | 0325002 | Dubicze Tofiłowce - droga wojewódzka 701 |
| 3 | 0325003 | Rutka - droga wojewódzka nr 701 |
| 4 | 0325004 | Dubicze Cerkiewne - Grabowiec |
| 5 | 0325005 | Grabowiec - granica gminy (Reduty) |
| 6 | 0325006 | Grabowiec - granicy gminy (Saki) |
| 7 | 0325007 | droga krajowa nr 691 - droga wojewódzka nr 701 |
| 8 | 0325008 | droga krajowa nr 691 - Czechy Orlańskie |
| 9 | 0325009 | Czechy Orlańskie - Jelonka |
| 10 | 0325010 | droga wojewódzka nr 701 - stacja PKP Witowo |
| 11 | 0325011 | droga wojewódzka nr 704 - Kraskowszczyzna |
| 12 | 0325012 | Werstok - granica gminy (Policzna) |
| 13 | 0325013 | Werstok - droga wojewódzka nr 701 |
| 14 | 0325014 | Wiluki - droga wojewódzka nr 701 |
| 15 | 0325015 | droga wojewódzka nr 699 - Krugle |
| 16 | 0325016 | droga wojewódzka nr 699 - Górny Gród |
| 17 | 0325017 | droga wojewódzka nr 705 - granica gminy (Policzna) |
| 18 | 0325018 | Starzyna - Bobinka |
| 19 | 0325019 | droga wojewódzka nr 705 - Klakowo |
| 20 | 0325020 | Górny Gród - Nikiforowszczyzna - Wygon |

6.1.2. Charakterystyka stanów technicznych dróg

1) Droga krajowa (obecnie wojewódzka)

Długość drogi i rodzaj nawierzchni przedstawiono w poniższej tabeli :

Tabela nr 43

Nr drogi	Odcinek drogi		Długość km	Nawierzchnia twarda, ulepszona, bitumiczna km
	od km	do km		
691	8 + 200	23 + 000	14,800	14,800